

прэсіі выяўляе ўнутраны эмацыянальна-псіхал. стан герояў фільма, ілюструе знешнія праявы жыцця, і інш. Як спецыфічны від чалавечай дзейнасці В. нясе тая ж грамадскія функцыі, што і мастацтва ў цэлым: камунікатыўную, этычную, эстэтычную, кананічную, з'ўрыстычную, катартычную, геданістычную, пазнавальна-асветніцкую, прагматычную, грамадска-пераўтваральную. Функцыяніраванне В. вызначаецца яго знешнімі сувязямі з сацыякульт. сістэмамі, у якіх яно развіваецца. У Беларусі В. стала развівацца з 1990-х гг., калі склалася сістэма самаст. відэа-студый: РУП «Беларускі відэа-цэнтр», «Фобас С», «Р», «Відэа-факт», «ЮВЭПС», «Ірэал-фільм», «Крынь» і інш., і пачаўся выпуск дакум., а потым і ігравыя відэафільмаў. Сучаснае В. Беларусі ўяўляе сабой унікальны сацыякульт. феномен, у якім знайшлі адлюстраванне спецыфічныя рысы генезісу нац. культуры.

Літ.: Боров В.Ю. Видео: техника—досуг—культура: зап. эксперта-искусствоведа. М., 1990; Вартанов А.С. От фото до видео. М., 1996. I.A. Смирнова.

ВІДЭАФІЛЬМ (ад *відэа...* + англ. film плёнка, рабіць кіназдымку), асобны твор тэле-ці *відэамастацтва*, заснаваны на фіксацыі дакладных бакоў матэрыяльнай альбо фантазійнай рэчаіснасці з дапамогай запісу электрычных відэасігналаў на магнітную стужку *відеотарэ* (шыр. 12,7 і 8 мм) з мэтай далейшага ўзнаўлення на экран тэлевізара праз тэлевізійную трансляцыю альбо індывід. відэамагнітафон. Мае двухмернае, абмежаванае рамкамі кадра прасторава-часовае ўвасабленне, прафэсійную маст. форму, сінтэтычную аўдыёвізуальную экранную мову, відовішчны характар успрымання і хуткасць праекцыі на экран (25 кадраў у секунду). Спецыфіку В. вызначаюць моўныя асаблівасці, якія заключаюцца ў развіцці і пераўтварэнні мовы кіно на базе дасягненняў сучаснай электронікі і камп'ютэрнага мантажу; сацыякульт. асаблівасці, выяўлення ў спосабе яго сац. функцыяніравання (масавыя і індывід.-множныя сродкі фіксацыі, кансервацыі і тыхаванання маст. твораў усіх відаў мастацтва).

В. можа ўвасабляцца ў розных формах ажыццяўлення: рэпрадуктыўная — запіс і распаўсюджванне лепшых твораў сусв. маст. культуры; прадуктыўная — утварэнне ўласных маст. відэатвораў рознай жанравай мадыфікацыі, а таксама ў розных відах (ігравое, дакумент.-хранікальнае, навук.-папулярнае, анімацыйнае) і жанрах (драма, камедыя, казка, фільм-партрэт, фільм-пейзаж, муз. відэакліп і інш.) відэамастацтва. В. бываюць нямыя, гукавыя, чорна-белыя, каляровыя; шматсерыйныя, поўнаметражныя (ад 80 да 120 мін), сярэньметражныя (ад 26 да 52 мін), кароткаметражныя (менш за 26 мін), відэаролікі (ад 15—30 с да 1—3 мін). Пачаў фарміравацца ў 1960-я гг. ў сістэме тэлекіно, спачатку выконваючы выключна службовыя, рэпрадукцыйныя функцыі. З канца 1960-х гг. выпускаліся дакумент. В. крэатыўных форм розных жанравых мадыфікацый. Да сярэдзіны 1980-х гг. склалася сістэма аўтаномных самаст. студый — вытворцаў відэапрадукцыі. У Беларусі В. як маст. рэпрэзентант відэамастацтва пачаў культывавацца ў 1980-я гг. Буйнейшы вытворца відэапрадукцыі ў Беларусі — РУП «Белвідэа-цэнтр». У апошнія гады 20 ст. распрацавана і знайшла сваё прымяненне такая форма фіксацыі В., як *цыфравы відэадыск*. З паслядоўным прагрэсам сучаснай тэхнікі пашыраецца трохмернае відэа, камп'ютэрная падача выявы і гуку ў форме аб'ектаў (MPEG IV, MIDI), што сведчыць аб новых магчымасцях і перспектывах развіцця В. і экраннага мастацтва ўвогуле.

Літ.: Смирнова И.А. Видеофильм: эстетический и социокультурный феномен // Панарама мастацтва ў дыяпазоне сучасных даследаванняў: зб. навук. арт. Мінск, 2004. I.A. Смирнова.

ВІЁР Гаўрыла Сямёнавіч (6.4.1890, в. Пуцунтэй Архейскага р-на, Малдова — 7.3.1964), беларускі жывапісец. З 1905 вучыўся ў іканапіснай майстэрні П.Курбатава ў Мінску, у 1910—12 у Пецяўбургу ў мастака С.Ягорава, скончыў там Школу т-ва заахвочвання мастацтваў (1916). З 1921 у Мінску: працаваў дэкаратарам у тэатры «Чырвоная зала», выкладаў у чыг. тэхнікуме і інш. Сярод твораў:

Г.Віёр. *Малады мастак. 1923.*

«Малады мастак» (1923), «Курлоўскі расстрэл» (1924), «Старое і новае» (1927), «Суботнік» (1932), «Маладыя спартсмены» (1934), «Зборка машын на заводзе імя Кірава» (1937), «Лядовае пабоішча» (1938), «3 ліпеня 1944 года ў Мінску» (1945), партрэты «Змітрок Бядуля» (1924), «Сямейны партрэт» (1927), «Кандрат Крапіва» (1938), «Маці-геранія» (1946) і інш.

ВІЗАНТЫЙСКАЯ ЛІТАРАТУРА, літаратура Візантыйскай імперыі (395—1453). Стваралася на грэч. мове. На яе стварэнне і развіццё паўплывала антычная культура эліністычнага перыяду. У 4 — сярэдзіне 7 ст. В.л. захоўвала традыцыі стараж.-грэч. л-ры (гл. *Антычная літаратура*), якая ўсё больш трапляла пад уплыў хрысціянства. Антычныя традыцыі выразна прасочваліся ў свецкай паэзіі і прозе (Нон Панапалітанскі, Агафій Мірынейскі, Георгій Пісіда), патрыстычнай л-ры (Васіль Кесарыйскі, Іаан Златавуст). Хрысціянская ідэалогія ўсталявалася ў гімнаграфіі (Яфрэм Сірын), агіяграфіі (Афанасій Александрыйскі), хранаграфіі (Іаан Малала). У 7—9 ст. развілася рэліг. л-ра. Асн. жанрамі прозы былі хронікі і жыцці. Свецкую тэматыку распрацоўвалі Іаан Граматык (іканаборчы акавершы), Ігнацій Антыяхійскі, пэтрэса Касія. З сярэдзіны 9 ст. ствараліся літ.-знаўчыя зборнікі («Мірыябібліён» Фошы), слоўнікі. У 9—12 ст. росквіту дасяг-